

Slovenski dom

Štev. 278

V Ljubljani, v petek, 4. decembra 1942-XXI

Leto VII

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Vojno poročilo št. 922

Uspešni spopadi z nasprotnimi skupinami v Tuniziji

Zmagovit pomorski boj pred tunizijsko obalo — Ena angleška križarka in en rušilec potopljeni

Italijansko uradno vojno poročilo št. 922 pravi:

Zmorni bojni nastopi v Cirenajki. Na tunizijemski obali je bilo v ugodnih spopadih z nasprotnikovimi bojnimi skupinami prijetih čez 200 ujetnikov, med njimi cel oddelek angleških padalcev. Vsega skupaj je bilo uničenih 34 tankov ter 6 oklepnih avtomobilov.

Osnovno letalstvo je nastopalo zoper avtomobilske vrste in proti nasprotnikovemu zaledju ter bombardiralo letalske in pristaniške naprave v francoski Severni Afriki.

V noči na 2. decembra je pred tunizijsko obalo prišlo do kratkega, silovitega spopada med našo lahko pomorsko skupino, ki so jo sestavljali trije rušilci in dve torpedovki ter med nasprotnikovo skupino, ki so jo sestavljale dve križarki in štiri rušilci. En naš rušilec se je potopil, drugi, »Camicia nera« pod poveljstvom fregatnega kapitana Adriana Foscarija je torpediral nasprotnikovo lahko križarko naj-sodobnejše vrste in videl, kako se je razletela. Nekaj ponesrečencev s križarke so pobrali iz morja.

Ob zori 2. decembra so nemška letala napadla isto skupino, ki se je umikala, in potopila neko lahko ednico ter hudo poškodovala en rušilec.

V dvoboju z italijanskimi letalci je nasprotnik izgubil 7 strojev. Pet naših letal se ni vrnilo.

Rim, 4. dec. s. Angleška uradna poročevalska agencija daje po svoji stari navadi prvo delno priznanje o izgubah v noči na terek ob tunizijški obali in sporoča, da je bil izgubljen rušilec »Quentin«. Rušilec je naj-sodobnejša ednica, ki jo pomorski letopis še ne vsebuje.

Ducejevo naročilo podeželskim županom glede izpraznjevanja mest

Rim, 4. dec. s. Duce je po prefektih poslal županom manjših in kmečkih občin naslednjo brzojavko:

»Šlišali ste moj klic. Pojdite na delo, da bo izpraznjevanje mest ob najmanjši meri birokracije dokazalo, da se v fašistovskem času narodna vzajemnost uresničuje v stvarnih, naglih in plemenitih oblikah. Prepričan sem, da boste to storili. Poročajte mi! — Mussolini.«

Novi sovjetski napadi med Volgo in Donom zavrtnjeni

Na Kavkazu manjši boji — Pri Kalininu in pri Ilmenskem jezeru hudi obrambni spopadi — Sovjeti so v 20 dneh izgubili 309 letal

Zavezniške izgube v Cirenajki in Tuniziji

Hitlerjev glavni stan, 4. decembra. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno poročilo:

V Kavkazu so narasle vode in neprenehne poti močno ovirale bojne nastope. Kljub temu so bili na nekaj točkah krajevnih bojev z močno napadajočim nasprotnikom, pri čemer so Sovjeti utrpeli velike izgube. Močne sovjetske sile severno od Tereka so bile v protinapadu odbite. Pri tem je bil en sovjetski konjeniški polk razbit, zajetih pa mnogo ujetnikov in plena. Bojna letala so zasledovala bežeče sovjetske čete in uničila mnogo težkega orožja in vozil.

V kalminški stepi so nemški motorizirani oddelki z nepričakovanim, daleč segajočim prodorom povzročili motnje v zvezah v sovjetskem zaledju in so uničili več čet.

Tudi včeraj so se v ozemlju Volge in Dona novi napadi močnih sov. pehotnih in oklepnih oddelkov razbili ob žilavem odporu nemških in romunskih čet. V sodelovanju z močnimi romunskimi in nemškimi letalskimi silami so Sovjeti utrpeli velike in krvave izgube. Samo med Volgo in Donom je bilo uničenih 60 sovjetskih oklepnikov.

V odseku Kalinina in Ilmenskega jezera so oddelki vojske in letalstva vodili nadaljnje težke boje, pri čemer so odbili vse sovjetske napade, deloma v protinapadih. 106 sovjetskih vozil je bilo tukaj uničenih.

Romunski vojni minister na nadzorstvenem obisku pri romunski vojski ob Donu

Bukarešta, 4. decembra. s. Na zapoved maršala Antonescu je odšel minister za narodno obrambo, general Pantazi, nadzorovat romunske čete, ki se nahajajo na vzhodnem bojišču. General Pantazi je prišel na bojišče 22. novembra in se je vrnil 27. novembra. O njegovem nadzorovalnem potovanju je bilo včeraj izdano tole uradno poročilo:

1. Od 22. pa do vključno 26. novembra je minister pregledal edince na donskem bojišču, in sicer vzhodno od te reke in stopil v stik z romunskimi in nemškimi poveljstvi. Proti napadu sovražnika, ki je nastopil z močnimi oddelki in silnimi oklepnimi skupinami, so romunske in nemške čete naredile neprebojen odporni zid. Poveljniki, glavni stani, vse edi-

Berlin, 4. dec. s. V nemških pristojnih krogih omenjajo z živim zanimanjem obsežen odmev, ki ga je veliki Ducejev govor vzbudil po vsem svetu, tudi po anglo-amerikanskem. Precej značilno je, pripominjajo, da je angleška propaganda takoj odgovorila z vsemi mogočimi sredstvi v upanju, da v namenu, da bi ojačala globoki vtis, ki ga je odgovor Churchill uzbudil celo po nekaterih tako imenovanih nevtralnih državah, n. pr. v Švici. V tej zvezi je zanimivo pisanje lista »Bund«. Ta najprej poudarja silo in jasnost Ducejevega govora, potem pa prihaja do naslednjega sklepa:

Diplomatski poskus za razbitje Osi je torej treba smatrati za spodletel. Otročji poskus za uklonitev Italije z grožnjami o nasilniških nastopih širokega obsega se je končal s kričecim porazom. Milostni sunek mu je včeraj dal Mussolini v imenu 45 milijonov Italijanov. Poskus je torej bil smešen, kakor je povedal tudi tajnik fašistovske stranke minister Vidussoni v priči vodstva. Domisljaja je utvara o uničenju Italije in, recimo, o uničenju Nemčije. Oba naroda prav dobro vesta, kakšna usoda bi ju čakala, če bi mogel sovražnik zmagati. In prav zaradi tega sta bolj kakor kdaj odločena bojevati se do konca, to je, bojevati se do zmage. Italijanski narod je kakor nemški narod graniten stolp, katerega se angleško-ameriški spletke, pa naj bodo še tako po hudicevo zamišljene, ne bo posrečilo niti opraskati. Vsi taki poskusi — in dejstva to dokazujejo — bodo rodili docela nasproten učinek: še močnejše bodo ojačili voljo in s tem prepričanje do zmage.

München, 4. decembra. Rimski dopisnik časopisa »Münchener Neueste Nachrichten« piše, kako je italijansko ljudstvo nestrno pričakovalo Ducejev govor, nato pa pravi, da je ta govor, ki je bil močan in bogat na vsebini ter zelo bojevit, segel Italiji do srca. Bil je odgovor angleškemu ministrskemu predsedniku, kakršnega je ta zaslužil. Ta zelo slabi psiholog je mislil, da bo s svojim govorom vplival na duha italijanskega naroda ter je postavil zanj izbiro: ali ločen mir, ali pa nadaljevanje načrtnega bombardiranja vseh italijanskih mest. Churchill je dosegel vprav nasproten uspeh. Duce je opozoril z vedro zanesljivostjo Churchill in njegove zavezanike, da dela spričo največje inteligence italijanskega ljudstva najbolj inteligentno propagando. Sam kot oče v vojni padlega vojaka je Duce slovesno razložil notranja čustva italijanskega naroda, ki je dejal, da mrtvi ukazujejo Italiji, da se je treba boriti do zmage.

München, 4. decembra. s. »Völkischer Beobachter« piše, da je Mussolini govoril kot Rimljan, naslednik tisočletnega slavnega izročila, ki nima primere, kot človek, ki je izšel iz ljudstva, zakaj kot sin italijanskega kovača je dal bogata-

Ob Severnem ledenem morju so bila v letalskih napadih razbita zbirališča sovjetske vojske. Pristanišče in mesto Murmansk ter Kola so bila tarča hudih letalskih napadov. V času od 11. do 30. novembra je bilo uničenih 309 sovjetskih letal, in sicer 220 v letalskih bojih, 71 po protiletalskem topništvu, 15 po oddelkih vojske, ostala pa na tleh. V istem času je na vzhodnem bojišču šlo v izgubo 83 letal.

V zapadni Cirenajki je prizadejalo letalstvo Anglezem zopet velike izgube na oklepnih ogledniških in oskrbovalnih vozilih. Pristaniške naprave v Tobruku so bile v pretekli noči cilj močnega letalskega napada.

Pri krajevnih bojih v Tunisu je bilo zajetih 200 ujetnikov. 34 angleških oklepnikov in 6 oklepnih ogledniških vozil je bilo uničenih. Zavezniška oskrbovalna pristanišča v francoski Severni Afriki so bila cilj stalnih letalskih napadov, pri čemer so bila povzročena velika uničenja.

Nemška podmornica je v zapadnem Sredozemlju z dvema torpednima zadetkoma potopila angleško križarko razreda »London«. Pred obalo Alžira je bil z bombami zadet angleški rušilec, ki ga je posadka nato zapustila. Neka stražna ladja je bila potopljena.

Britanski bombniki so v noči na 3. decembra izvedli napade na zapadno Nemčijo. Na področju Rena in Maina je bila v nekaj krajih povzročena manjša škoda na zgradbah. Pet angleških letal je bilo sestreljenih.

nice, častniki in vojski so izpolnili svojo nalogo s skrajnim junaštvom in v duhu pritravnosti. Ukrep, ki so bili na mestu izdati, so takoj pokazali plodne uspehe. Po drugi strani pa boji še potekajo. Vsekakor pa se je že od vsega začetka posreželo zagotoviti si nadzor nad stratezičnim položajem. To se je dalo narediti z avto boljše spretnosti poveljstva in popolne spoznavnosti med Romuni in Nemci.

2. Zimska oprema je bila vojakom že razdeljena in zdaj so vojski mnogo boljše oskrbljeni. Pač pa še ni bilo mogoče v celoti razdeliti zimске obutve. Toplota se redno giblje okrog ničle. Ker so pa nastopili dnevi z mrzlimi vetrovi in snežnimi viharji, je minister pregledal tudi nekaj vojniških bolnišnic in nekaj

Svetovni odmev mogočnega Ducejevega govora

Poskus za razbitje Osi in za uklonitev Italije z grožnjami spodletel — Nemški, japonski, švicarski in španski tisk o odločujočem pomenu Mussolinijevih izjav

škim izkoriščevalcem odgovor, kakršnega zasluži. Slednjic je Mussolini govoril kot stvaren človek in odkritosrčno, zakaj resnico, čeprav je včasih tudi bridka, je treba vedno višje ceniti kakor pa pomirjevalno laž. Povedal je svojemu ljudstvu odkrito in točno, koliko Italijanov je dozdaj padlo ter je znova potrdil neomajno odločnost Italije, boriti se ob strani Nemčije in drugih zaveznikov vse do končne zmage.

Dopisnik nato podaja nepristransko sliko Italije in italijanskega naroda po 30 mesecih vojne. Najprej omenja, s kakšnim zadovoljstvom so v Italiji sprejeli povišanje obrokov hrane, zlasti za otroke in težke delavce, potem pa se bavi s strahovalnimi angleškimi letalskimi napadi, ki so po mnenju angleških psihologov naperjeni najbolj občutljivi točki Osi.

Doseženi uspeh teh angleških napadov je bil ta, da je nedvomno prepričal italijanski narod o lažnivem nesoglasju med delovnim italijanskim ljudstvom in fašistično vlado, o lažeh, s kakršnimi ubogi ljudje iz Londona nastopajo v radiu. Dne 28. novembra 1935 so v Ženevi sklenili izvajati sankcije proti Italiji in Angleži so mislili, da bodo obhajali zmagovalne nad fašizmom. In danes spet mislijo, da imajo Italijo v pesteh. Kaj kmalu se bodo prepričali, da so tudi tokrat napadno sklepali.

Tokio, 4. dec. s. Vsi tukajšnji časopisi prinašajo pod velikimi naslovi Ducejev govor ter še zlasti podčrtavajo tiste odstavke, ki govorijo o Japonski, poročajo za zmago trojne zveze, o temeljitem odgovoru na prostaški Churchillov napad, o britanskih lažeh in o odločnosti italijanskega naroda, da nadaljuje vojno vse do zmage.

Madrid, 4. dec. s. Vse španske časopise se v dolgih razlagah še vedno bavi z Ducejevim govorom. Dejstvo, da je Duce molčal mnogo mesecev — pišejo španski listi — daje še večji poudarek njegovim besedam, ki niso imele namena dvigniti poguma v italijanskem narodu, ki je itak največji in neomajen, pač pa odgovoriti Churchill, vzeti Anglosaksoncem njihove utvare ter znova potrditi nespremenljivo odločnost Italije, da nadaljuje z vojno vse do zmage ob strani Nemčije in Japonske. Ducejev govor — pravijo španski časopisi — je slovesna potrditev, da se hoče Italija boriti, in nasproti številkam o razdejanjih, ki jih je povzročil sovražnik po italijanskih mestih s svojimi letalskimi napadi, stoji številke o zmagah, ki jih je italijansko orožje izvajalo na morju, na kopnem in v zraku. Te zmage dokazujejo, da je hrabrost italijanske vojske neomajna, prav tako pa tudi italijanska vojska moč. Anglosaksonski spekulacije ter žalostne utvare Severne Amerike in Anglosaksoncev so se razblinile ob odločni, nedvoumni Ducejevi izjavi, da ni umestno govoriti o miru ter da Italija prav dobro ve, da bi bil anglosaksonski mir postojen in Versailles. Dalje poudarjajo, da je imel Duce čisto prav, ko ni zaupal premagani Franciji. Pišejo tudi o velikih naglicah, s katero je Duce odgovoril na izdajstvo ter takoj zahteval zasedbo vsega francoskega ozemlja. Posest Bizerte in Tunisa dovoljuje Italiji in Nemčiji, da lahko mirno čakata razvoj dogodkov na Sredozemskem morju. Če se je vojno področje približalo italijanski meji, noben Italijan ne misli, da bi bil zato že v kakšni nevarnosti, pač pa naj bi bil prepričan samo v neizogibno zmagi. V tej vojni, ki je trda in odločilna — končujejo časopisi — hoče Italija pokazati, da je vredna naslednica starega Rima.

Bratislava, 4. decembra. Slovaški tisk je dal Ducejevemu govoru poseben poudarek. Skoro vsi listi so govor objavili dobesedno. »Slovaški, ki je glasilo vladne stranke, poudarja, da je Duce govoril z jasnim glasom moža, ki ne prikriva resnice niti samemu sebi niti narodu in drži trdno v svojih rokah usodo svojega naroda, razkrinkajoč vse sovražnikove nakane proti italijanskemu narodu in proti Osi. Iz Ducejevih besed, pravi dalje list, lahko vsakdo razbere, da je ital. narod neomajen, čeprav angleško divjaštvo ne priznava« niti civilnemu prebivalstvu niti zgodovinskim spomenikom, ki niso dragoceni le za Italijo, pač pa tudi za vse narode na svetu. Odveč je Churchillovo vprašanje, ali je italijanski narod srečen ali ne, kajti ljudstvo se zaveda položaja in je odločno podreti vse ovire, ki mu zapirajo pot k boljši bodočnosti. Ob vsakem udarcu, ki mu ga divjaško zada sovražnik, piše list, postane italijanski narod hrabřejši in odpornější in se bo boril do končne zmage. Kruta stvarnost postavlja na glavo vse otročje Churchillove in Rooseveltove utvare glede fašistične Italije. Italijansko ljudstvo bo že znalo dati anglosaškim telovajem odgovor, ki ga zasluži.

Ženeva, 4. decembra. s. Švicarski časopisi prinašajo pod velikimi naslovi zadnji Ducejev govor ter posebno podčrtavajo, kako odkritosrčno in mirno je v njem podal obračun tridesetih mesecev vojne. Odkar so se Amerikanci in Angleži izkrcali v Severni Afriki, piše »Tribune de Lausanne«, je britanska propaganda sprožila ofenzivo proti Italiji. Churchill je hotel sodelovati pri tem manevru, ki je imel namen oslabil vojaškega duha pri nasprotniku, in je spregovoril ter napovedal italijanskemu narodu še večjo katastrofo, če se bo tudi v bodoče tako vedel. Čisto logično je bilo misliti, da bo Duce na ta Churchillov govor odgovoril. To je tudi storil ter z veliko jasnostjo razložil dogodke, ki so se odigrali od začetka vojne dalje. Očividno je, — piše omenjeni švicarski časopis — da je vstop Italije v vojno ustvaril ogromne naloge za britansko brodogradnjo, ki se ni moglo več posluževati Sredozemskega morja ter je postalo primorano, pluti okrog Afrike, če je

hotelo oskrbovati vojna področja v Indiji in na Srednjem vzhodu. Vprav zato, ker so zavezniki poslali v Severno Afriko svoj ekspedicijski zbor, je Sredozemsko morje postalo za nasprotnika neuporabno.

Vojna se približuje italijanskemu ozemlju toda — kakor je Duce poudaril v svojem govoru — to ne bo moglo spremeniti v italijanskem narodu duha odločnosti, niti ne omajati njegovega trdnega prepričanja v končno zmago.

Rim, 4. dec. s. Profesor Simoi, navdušeni prijatelj fašistične Italije, je poslal Duceju poslanico, v kateri zatrjuje, da mu je silno hudo, da ne more biti v Italiji v tem slavnem trenutku in se ne more v vojaški suknji udeleževati vojnih nastopov v prvi bojni črti.

Professor Simoi se s ponosom spominja slavnih dni, ki jih je preživel v prejšnji svetovni vojni med italijanskimi pešci v jarkih v Benetiji in v kvarnerskem mestu kot legionar, potem pa pravi, da je tedaj, ko je živel med pešci, videl takšna vojaška dejanja, v katerih so se na neizprosni način pokazale vse odlične lastnosti italijanskega bojevnika. »Jaz priznavam, kakor priznavajo tudi vsi drugi, hrabrost pešcev, italijanskih mornarjev in italijanskih letalcev. Narodi, ki imajo svojo veliko tradicijo in so večno mladi, in to so Italija, Nemčija in Japonska, se sedaj odločno bore proti satanskim zarotam tistih ženevskih svetčnikov, ki se radi predstavljajo kot skrbni čuvarji miru. Proti hitremu dviganju naših narodov so se ti zaplečkari zama poskušali boriti s podlimi spletkami z obleganjem osnih sil v Evropi, na Vzhodu pa s mobiliziranjem domačinskih narodov, da bi stvorili jeklen obroč okrog Japonske. Nato pravi pieec, da je neomajno prepričan v zmago italijanskega orožja, ki se je v nedavni preteklosti odelo s slavo v Libiji, v veliki vojni, v Abesiniji, v Španiji in na vseh drugih bojiščih sedanje vojne. Professor Simoi pristavlja: Mladi Japonci vedo, da obstajajo med Italijo in Japonsko neštevilne vrste medsebojnega sodelovanja, gledane z zemljepisnega, geološkega, podnebnegega, zgodovinskega, kulturnega in političnega znanja. Milijoni mladih Japoncev, Duce, bi se radi vojskovali ramo ob ramo z italijanskimi pešci, da bi napodili molitve miru med narodi in pognali nesramne tlačitelje, ki ne poznajo pravice, iz vsega afriškega ozemlja.

Angleški morn. minister objavil izgube angleškega brodograja pri nastopih v Severni Afriki

Rim, 4. dec. s. Mornariški minister Alexander je v spodnji zbornici podal izjavo o nastopih brodograja v zvezi z izkrcanjem v Severni Afriki. Našel je naslednje pomorske enote, ki so jih Angleži pri tem izgubili: rušilca »Brooke« in »Martins«, korveto »Gardenia«, obalni stražni ladjici »Walney F. E.« ter »Hartland«, ogledno ladjico »Ibis«, tovorno ladjo »Haela«, minolovce »Algerine«, parnik za protiletalsko obrambo »Tynwald« in nosilko letal »Avenger«. Izgubili so tudi rušilca holandske mornarice »Isnak Sweers«.

Prvo ameriško uradno poročilo o izgubah pri izkrcanju v Severni Afriki

Buenos Aires, 4. dec. s. Ameriško mornariško ministrstvo je v uradnem poročilu objavilo izgubo petih ameriških prevoznih ladij pri izkrcanju v Severni Afriki. Torpedna letala in podmornice so v prvi polovici novembra potopile naslednje ameriške pomorske enote: »Taksar Bliss«, »Hugh L. Scott« in »Edward Rutledge«, ki so bile potopljene na morju pred Casablancou. Prevozna ladja »Josef Hewes« se je potopila pred Rabatom, ladja »Lee Stow« pa pred Alžirjem. Tri druge prevozne ladje, en rušilec ter ena petrolejska ladja so bili pri teh nastopih poškodovani. To je prvo uradno poročilo ameriškega mornariškega ministrstva glede nastopov v Severni Afriki.

Oklic admirala Platona francoskim vojakom v Afriki

Vichy, 4. dec. s. V svoji poslanici na francoske vojske v Afriki je admiral Platon med drugim dejal: »En mornariški admiral in nekaj izdajalskih generalov je onemogočilo obrambo naših ozemelj navzile odredbam našega maršala, ki je glavni države in vrhovni poveljnik vseh oboroženih sil. Sedaj pa zaradi svojih osebnih stremeljav zahtevajo, da prestopite k sovražniku, skušajo nastopati v imenu domovine, ki so jo žrtvovali, in obljubljajo svobodo tisti Franciji, kateri so prav oni povzročili toliko gorja. Od vas zahtevajo zvestobo, sami pa izdajajo. Apelirajo na vašo čast, sami so jo pa izgubili. Govore, da bodo rešili francosko Severno Afriko, v resnici pa so jo izročili sovražniku sami, malo prej pa so prisegli, da jo bodo branili proti vsakomur. Maršal jih je že obsodil. Sedaj je na vas, da odpravite poslušnost onim, ker so uporniki in vam ne morejo več dati ukazov v imenu poglavarja države. Trenutno ni treba, da bi vi organizirali odkrito vstajo, ki bi vas lahko ugonobila, pač pa se omejite na pasivno odgovornost in ne dvigajte orožja proti vašim bratom, ki še vedno branijo Bizerto, torej ozemlje, ki vam je bilo izročeno v varstvo. Zaradi vaše časti in ljubezni do domovine ne smete sodelovati v vojski, ki jo poskušajo izdajalci zbrati.«

Bolgarsko-nemški razgovori za novo gospodarsko pogodbo so se včeraj končali. Pogodba vsebuje tudi določila o plačilnem prometu med Nemčijo in Bolgarijo.

Natečaj državnega in pokrajinskega tekmovanja za zvišanje kmetijske proizvodnje

Z odločbami odloka predsednika vlade je določeno med kmetovalci ljubljanske pokrajine tekmovanje v državnem natečaju za povečanje kmetijske proizvodnje. Prošnje za uvrstitev v tekmovanje, kolkovane s 6 Lir, se morajo predložiti Pokrajinskemu kmetijskemu inšpektoratu v Ljubljani, Puccinijeva ulica 9, do 31. januarja 1943/XXI.

Glavni predmeti natečaja so sledeči: žita, krompir, stročnice za zrnje, sladkorna pesa, krmne rastline, pa tudi živinoreja s posebnim ozirom na proizvodnjo mleka. Kmetovalci se udeležijo tekmovanja s celotnim gospodarstvom in njega organizacijo, ki se z njim prijavijo.

Najmanjša površina posestva je določena na 3 ha.

Denarne nagrade za pokrajinsko tekmovanje so razdeljene takole: Skupina: velika posestva, katerih skupna površina njiv z včetimi večletnimi umetnimi travniki znaša nad 80 ha: 5 nagrad v skupnem znesku 15.000 Lir.

Skupina: srednja posestva, katerih skupna površina njiv z včetimi večletnimi umetnimi

travniki znaša 15 do 80 ha: 10 nagrad v skupnem znesku 15.000 Lir.

Skupina: srednja in mala posestva, katerih skupna površina njiv z včetimi večletnimi travniki znaša 5 do 15 ha: 24 nagrad v skupnem znesku 22.000 Lir.

Razen osnovnih činjenic za presojo, določenih v odloku v državnem natečaju, se bodo za določitev nagrad upoštevale še sledeče:

1. Sistem (način) gospodarske uprave;
2. zboljšave in ureditve zemljišče;
3. zmanjšanje neplodnih površin;
4. shranjevanje in uporaba hlevskega gnoja in gnojnice;
5. shranjevanje in uporaba krmil in straniških pridelkov gospodarstva;
6. uvedba kisanja krmne.

Pokrajinski kmetijski inšpektorat se obrača na kmetovalce pokrajine s toplim vabilom, da se udeležijo važnega pokrajinskega tekmovanja za zvišanje kmetijske proizvodnje v plemeniti medsebojni tekmi.

Partizanom povsod trda prede

Uspel napad vojaške čete na partizansko tolpo na Velikih Poljanah



V petek se je priplazila v temni noči partizanska družina v malo vasico Zukovo nad Ortnikom. Hoteli so se masčevati nad zavednim katoliškim moštom Drobničem Janžem, ki je nekaj dni prej s tovarišem ušel in zvezal partizana, ki je prišel ponoči kras. Vdrl so v njegovo hišo in zvezali moža ter ga hoteli takoj usmrtiti.

Kljub temu da so štirje partizani imeli zvezanega na tleh, se je priletnemu možu posrečilo, da se je v junaški borbi iztrgal iz krvoločnih rok in pobegnil v gozd. Ko so videli, da jim je ta ušel, so se spravili nad soedovega fanta Levstika Antona, kajti na vsak način so hoteli imeti to noč vsaj eno žrtev. Nedožnega fanta so kljub temu da jim ni napravil nič hudega, začeli streljati od vseh strani, tako da je fant dobil štiri strelke. Nesrečnež je težkim poškodbam naslednji dan podlegel in so ga ob častni straži dobrovoljskih fantov položili na Velikih Poljanah v njegov zadnji dom.

Roparska tolpa, ki jo je vodil Fajdiga Jože iz Sodražice s svojo sestro Marijo, je hotela svoje razbojniško delo izvršiti do konca. V obeh hišah so izropali in razbili popolnoma vse. Pobrli so živino, obleko, živila, še napili do popolne pijanosti žganja in v svoji divjosti razbili vse, kar je imelo kakšno vrednost. Nato je vsa tolpa odšla proti Velikim Poljanam z namenom, da še tam pobijejo vse, kar ni strogo njihovega. Dobre podatke o zavednosti Partizancev so dali tolpi partizani Ančik Jože, sin lekarnarja iz Ribnice, in Malešič Matija ter njegov brat France iz Gorenje vasi pri Ribnici. V tolpi je bil tudi Korošar Polde iz Sinovice pri Sodražici. Na Velikih Poljanah so hoteli vdreti v Peterlinovo gostilno, pa jim niso hoteli odpreti. Razbili so nato vsa okna in vrata, izropali vso hišo in že svoj plen znesli na kupo, da se pozneje okoristijo z njim.

Druga skupina pa je odšla po vasi z nalogom, da zbere vse najpoštenjeje moške, žene in dekleta in jih sredi vasi usmrti, da si bodo ljudje vendar enkrat zapomnili, kako znajo partizani ravnati s svojimi nasprotniki. Natančne seznane o teh sojmi pač poskrbeli že omenjeni prešiti in preobčuteni ribniški izvržki.

Ljudje so se seveda razbežali na vse strani, skrivali po vodnjakih, v senikih in v vseh možgih luknjah v strahu, kaj jim bo prinesla ta noč. Samo nekaj nesrečnih žena so kot živino privlekli v hišo Andoljške Franceta, kjer so čakale usodnih trenutkov.

Kupite kvaliteta Miklavževa darila

Albums, spominske knjige, slikovna peresa, pisemske papir, keramiko, devotionalije, križe, plakete, šolske potrebšče in sukanice

PAPIRNI LIUDSKE KNJIGARNE, LJUBLJANA
Pred škofijo štev. 5 — Miklošičeva cesta štev. 5

Opozorilo javnosti!

Vso javnost znova obveščamo, naj v zvezi s prvim pozivom oddaja rabljeno obleko v Franciškanski ulici 6, Korunovi ulici 14, Trnovo, Zibertovi ulici 27 (Siska), Ob Ljubljani 29 (Moste), ali naj neposredno javijo svoj naslov Osrednjemu uradu v Pucinijski ulici 9.

Vseotška organizacija

Tiskovni urad fašistične zveze objavlja: V ponedeljek, 30. novembra, je bila seja vodstva vseučiliške delovne organizacije, katere se je udeležil tudi rektor vseučilišča, dalje comm. dr. Ettore Raymond, vrhovni nadzornik ministrstva za prosveto, dr. inž. Peter Carra, ki je zastopal zveznega tajnika, tov. Giuseppe Martorelli za vseučiliško organizacijo in prof. dr. Steska in dr. Lukman.

Direktorij je razpravljal in odobril pravilnik, ki ga je predložil dr. inž. Carra. Pravilnik bo predložen v podpis Visokemu komisarju za Ljubljansko pokrajino in bo objavljen. Razen tega so razpravljali o vprašanjih, ki se nanašajo na bolniško podporo študentov, kakor tudi o vprašanjih, ki se tičejo preskrbe vseučiliške organizacije.

Port

10. kolo državnega prvenstva

Dočim so po ostalih evropskih državah že dali slovo letošnjemu nogometnemu sporedu, je ta v Italiji prav zdaj v največjem razmahu. Bi-jejo se ostre borbe za točke. Vsi jih pridno zbirajo, da si jih naberejo dovolj, še preden bi bilo prepozno. Repka se vsi otepaajo kolikor le morejo, saj vedo, da čaka zadnja dva spet izpad iz A razreda in da jih čaka potem nič manj trda pot v B skupini. Lansko leto je taka usoda zadela Modena in Napoli, ki imata tudi v svoji skupini silne križe in težave, ko jim zdaj ta zdaj oni nasprotniki odšepne točko, včasih pa tudi obe.

Prihodnje nedelje bo torej na sporedu že 10. kolo državnega prvenstva, ki bo na kraju odločilo novega državnega prvaka, letos je to Roma, pa ji bodo menda, vsaj tako vse kaže, to lovoriko iztrgali, in pa tista dva, ki bosta morala dati slovo tovaršem iz A divizije. Po pričakovanih in ne-pričakovanih uspehih in neuspehih v dosedanjem tekmovanju postaja prvenstveni ples že res kar zanimiv. Od nedelje do nedelje bolj. Tekme zadnje nedelje niso bile tako vroče kot bodo te prihodnje nedelje, ko se bodo pomerile precej izenačene enajstovke.

Na sporedu so bile pari: Torino: Triestina. Sosedna Triestina bo morala po kostanj v sila nevarni Torino, ki se kot kloof drži vodečega Livorna. Samo 4 točke je razlike med njima, in drugi ima trden namen dohiteti prvega. Po dozdaj dobljenih točkah prirošujemo nedeljsko zmago domačinom. Pa tudi Triestina ni, da bi jih podcenjevali, saj odločijo igro vsaj s pol izkupička v svojo korist, če je že ne dobe. Borba bo vsekakor napeta. — Venezia se bo morala pomeriti z Liguriom. Po krepkem nedeljskem porazu, ki ga je doživela Venezia, se spodobi, da se rehabilitira. Moštvu pa sta precej izenačeni in do zdaj vodi Liguria z eno samo točko pred Venezio, ki trdno sedi na repku prvenstvene tabele. — Ostra borba bo tudi med Atalanto in Milanom. Tudi ti dve moštvu sta enako močni. Tudi tu je položaj isti kot pri prej omenjenem paru, da vodi namreč Milano samo s točko pred svojim nedeljskim tekmeem. — Za obe tekmi je kaj težko reči, kdo bo zmagal. — V srečanju med rimskim Laziem in Vencio pripisujemo zmago prvemu. — Hud boj bo dalje tudi med Bologno in Fiorentino v Bologni. Bologna bo igrala doma, imela pa bo močnejšega nasprotnika kot je sama. Ali mu bo kos? — Novinec Bari bo imel v gosteh na domačem igrišču državnega prvaka Romo. Tudi njiju loči le točka razlike v korist državnega prvaka. Bari je posebno na domačem igrišču in pred svojimi gledalci sila nevaren nasprotnik. Nič čudnega bi ne bilo, če bi državni prvak postal obe piki v Bariju. Če ju bo pustil, bo to zanj že skoraj usodno, da za letošnje leto da slovo prvemu mestu in naslovu državnega prvaka. — V Milanu bo dalje na sporedu velika tekma med Ambrosiano in Genovo. Ambrosiana ima prednost domačega igrišča. Genova se letos prav dobro vozi in se kar krepko drži vodečega Livorna in Torina. Menda bo tudi v nedeljo zmagala. — In zadnja tekma te nedelje na bo nastop vodečega Livorna na domačem igrišču proti Juventusu iz Torina. Po dosedanjih uspehih pripisujemo zmago Livornu, čeprav bo naletel v Juventusovo gotovo na soliden in trd oreh. — Po nedeljskem kolu vemo za gotovo le to, da bo ostal Livorno, pa čeprav tekmo tudi izgubi, še naprej za teden dni na čelu prvenstvene tabele.

SK Vič je podjeten, pa ne samo na zelenem polju pri okroglem usnu, ampak tudi sicer. Svojim klubskim tovaršem in vsem ostalim prijateljem bo pri SK Viču jutri nosil sv. Miklavž. Obiskat jih bo prišel na jutrišnjo soboto ob 16 v viško meščansko šolo. Nosil bo mladim in starim, pridnim in morda morda tudi porednim. SK Viču bo menda bolj prizanesljiv, saj ve, da delavni fantje to zaslužijo.

3 krasne knjige:

ENA DOMACA — DVA PREVODA

IZID JO V D CEMBRU

vna priljubljene ši knjižni zbirki

SLOVENCEVA KNJIŽNICA

10. decembra

AINO KALLAS:

Maševanje svete reke

Roman slovite ruske pisateljice.

Življenje in misljenje ljudi iz dežele tisočarih ezer oživi pred vami na nepozabljiv način.

15. decembra dve knjigi

ZANE GREY:

Izdedci škrlatne kadulje

Roman iz življenja mormoncev.

Grey, književni naslednik Jacka Londona, je pisatelj številnih, vredno branih povesti. Književno najpomembnejši in tudi največ bran roman „Izdedci škrlatne kadulje“ vzel iz življenja skrivnostne amer. verske sekte mormoncev. Napolni in romantika divjega zapada se skladno družijo s pretresljivim opisom zgodbe in usode Ian Winthersteenove, mormonke in „maševalca“, jahča Lasiteria, ki mašuje stare zločine mormonskih poglavarjev.

IOZE VOVK:

Naš Buček

S slikami. Srčkana zgodba vaškega fantka, na pol pridnega, na pol porednega, kakor so otroci sploh. Ta knjiga bo starim in mladim res lep božični dar. Otroci se bodo smejali zgodam in nezgodam svojega malega vrstnika in ga spremljali skozi trnje in težavice, ki spremljajo takega kratkosrajčnika vse do takrat, ko mu oče dajo prvič umeriti dolge hlače, kar je nad vse važen dogodek. Prav tako pa bo knjige vesel odrasel bralec. Saj si bo lahko na vsaki strani dejal: „Oh, saj sem bil tudi jaz tak Buček. Kje so tisti časi?“

Tako vam bosta knjigi „Izdedci škrlatne kadulje“ in „Naš Buček“ prijetno razvedilo za Božič

Za Novo leto pa boste dobili spet 2 knjigi:

IOZE KRIVEC:

Dom med goricami

Zbirka novel in črtic z vinskih goric z ilustracijami slikarja prof. Miheliča in znamenito HAGGARD-ovo povest:

Roža sveta

(čez 70 lepih slik)

Na mnoga vprašanja sporočamo da bo izšel tudi II. del PRAVLIC BOŽENE NEMČUVE še v II. letniku

Naročite se na „Slovenčeva knjižnica“! Do Novega leta imate še čas! Vsaka knjiga za naročnike samo 6 lir! Plačujete lahko mesečno! Knjige obsegajo do 300 strani in jih dobite po vseh knjigarnah in trafikah! Kdor nam pridobi 5 novih naročnikov, bo dobil sam knjige zastonj! Opozorjamo na vezane knjige, ki so v uspeli opremi arh. Vl. Gajška!

S. S. VAN DINE:

Skrivnostni tekač



Kriminalni roman

Bil je navaden pisemski papir. Nanj je bila s strojem, ki je moral imeti že precej obrabljen moder trak, napisana tista kritica o Johnu Sprigg. Spodaj v desnem kotu je bil z velikimi črkami podpisan Skof.

In tu je pisemski ovitek, gospod narednik je pripomnil Quinan, ko ga je potegnil iz žepa in mu ga pomolil.

Na žigu je bila številka 9. A nekaj drugega nas je še prav posebno začudilo. Kakor prvi listek s podpisom SKOF, tako je bil tudi ta oddan na pošto v tistem mestnem okraju, kjer stoji Dillardova hiša.

XII. POGLAVJE.

Polnočni obisk.

Torek, 12. aprila ob 10.

Clanki v časopisih, ki so izšli naslednji dan so se prekosili Markhamove hude slutnje. Skof je smatral za potrebno, da pošlje ne samo „Worldu“, temveč tudi še dvema drugima dnevnikoma skrivnostni listič, popolnoma enak tistemu, ki nam ga je pokazal Quinan. Hotel je s tem samo dati duška presenetljivemu poročilu o novem zločinu, ki so ga se-

veda brž spravili v zvezo s tistim, čigar žrtev je bil Robin. Uspeh je bil ta, da je vso javnost prevzela prava groza. Listi, ki so vse dotlej mislili, da gre res le za golo naključje, da sta se zločina odigrala tako naglo drug za drugim — in teh ni bilo dosti — so se kaj kmalu prepričali, da je oba zločina, nad Spriggom in Robinom, zagrešila tudi ena in ista oseba.

Markham in Heath, ki so ju časniki kar trumoma oblegali, sta se težko premagovala, da sta ostala previdna, kakor sta sklenila biti. Nista hotela prav nič razodevati kakšnih sumov, ki so se nakopili nad Dillardovo hišo. Tudi o tistem skrivnostnem samokresu sta vztrajno molčala. Vsa ta previdnost pa se je končala pri Sperlingu, ki so ga smatrali za žrtev nesrečnih okoliščin.

Zvečer istega dne, ko je bil ustrelen Sprigg, je imel Markham v svojem uradu poset. Navzočih je bilo poleg Vanceja tudi večkušenih newyorskkih tajnih policistov. Vance je nad vse ustrežljivo še enkrat poudaril razloge, zakaj je po njegovem mnenju

treba takoj osredotočiti vso preiskavo na Dillardovo hišo.

»Ogledali smo si vse osebe, je končal svoja izjava, ki bi bile utegnile igrati kakšno vlogo pri teh dveh umorih. Vsi naši napori se morajo osredotočiti na te ljudi.

Po kratki razpravi je bilo sklenjeno, da se pošljejo skofovi listi izvedencem, istočasno pa, da se uvede natančnejša preiskava glede pisalnega stroja, s katerim so bile pisane tiste skrivnostne besede, ter ugotoviti morebitne priče, ki so videle, kako je bil Sprigg umorjen v parku. Končno so še enkrat pregledali, s kom je bil Sprigg znan in so dali nekemu poštnemu strokovnjaku nalogo, naj ugotovi, v kateri poštni nabiralnik v tistem okolišju okrog Dillardove hiše so bili vrženi skofovi listi. Poleg vsega tega pa so po nasvetu nekaterih policijskih strokovnjakov odredili, da je treba ponovi budno paziti na Dillardovo hišo in da naj bo opazovanje pod neposrednim nadzorom Markhama in narednika Heatha.

Naslednji dan po umoru Johna Sprigga je Markham ob desetih dopoldne naredil kratek obisk pri Vanceju, ki ga je kakor običajno sprejel zelo prišerno.

Okrožni upravnik je izgubil vso korajžje. Hrup, ki so ga bili zagnali po časopisih, ga je vrgel s tira, in to še toliko bolj, ker so časniki v svojih poročilih začeli med vrsticami očitati policiji, da je prepočasna in

da preiskava ni rodila nobenih posebnih uspehov. Sklenjeno je bilo, da je treba molčečnost odslej še podvojiti. Vance je potem izrazil željo, da bi rad zaslusal znova gospo Druckerjevo, zlasti še njenega sina. »Ti grbec, je dejal, s me zanjamo. Rad bi se natančneje ugotovil vzroke, zakaj je nesrečni sin stare gospe telesno tako iznakažen. Mislim, da grbeci že na svet pridejo pokveke in ne postanejo takšni morda zaradi kakšnega padeča, kakor bi rada dopovedala gospa. Dobro bi bilo govoriti z Druckerjevim hišnim zdravnikom.«

Hišni zdravnik pri Druckerjevih je bil dr. Barstead, ki smo ga bili obiskali še isto dopoldne. Sprejel nas je zelo prišerno. Takoj po vpljudnih medsebojnih pozdravih je Vance zgrabil stvar pri jedru.

Imamo razlog misliti, gospod doktor, je dejal Vance, da so Druckerjevi posredno zapleteni v zločina, za katere se zanimamo in ki ste o njih gotovo brali v časopisih. Zato bi vam bili zelo hvaležni, če bi nam hoteli povedati, v kolikor vam seveda to dovoljuje uradna tajnost — kako je z živčnim stanjem pri tej družini.

»Blagovolite se določeneje izraziti, gospod,« je pripomnil zdravnik, ki je takoj postal nezaupljiv.

»Povedali so mi,« je nadaljeval Vance, »da se gospa Druckerjeva smatra krivo pohabljenosti svojega sina. Znano pa mi je, da v veliki večini primerov takšne iznakaženosti, na kakr-

šni trpi gospod Drucker, niso posledica navadnih ran ali naključij.

Doktor Barstead je nalahno priki-mal.

»To je čisto res. Pri gospodu Druckerju gre verjetno za primer gnitja hrbtenice, ali z drugimi besedami za tako imenovano Pottovo bolezen, ki je največkrat posledica tuberkuloze, pogosto zlasti pri otrokih. Često se takšna pohabljenost kaže že od rojstva, kakor je to po mojem mnenju v našem primeru.

»Smatram, da ste to že povedali gospej Druckerjevi.«

»Ne samo enkrat, toda brez uspeha. V resnici je uboga žena žrtev bolne slutnje, zaradi katere se smatra iz prebrisane želje po mučenstvu za krivo nečesa, česar v resnici ni nikdar zagrešila. Misli, da je iznakaženost njenega sina posledica njene raztresenosti. Tako si je za misel vplela v glavo, da je popolnoma brezuspešno gospe dokazovati kaj nasprotnega. In to njeno trdno prepričanje je vzrok, da se je nad štirideset let vsa posvetila skrbi za svojega otroka.

»V koliki meri, mislite,« je pripomnil Vance, da je ta njen notranji nemir vplival na njene duševne sposobnosti?»

»Težko je to reči. Le to lahko trdim, da je gospa histerična. Često sem imel priliko na njej opaziti, da se ji blede. Toliko ji je bilo na tem, da bi se sinu dobro godilo, da je bila vprav zato v večnih mučnih skrbih zani.«



27.
Pastirček mu gleda v obraz, oči, trnjevo krono; zamislil se mu je.
»Sonce sije po tebi in v tej vročini ti je prav gotovo zelo vroče!
Spomni se, da je v župnišču videl kos modrega platna. Urno steče ponj in že je na vrtni stezi z njim.



28.
Ob sadnem drevesu je slonela lahka lestvica. Ročno jo prisloni k zidu, spleže po klinih in ko mu je bil v višini glave, ga s prtom ogrne.
»Boljša ti bo v tej vročini. Ali hladi?«
»Hladi, hladi, dobri pastirček!« se mu zahvali Križani.

Nečedne manipulacije z živilskimi nakaznicami

Ljubljana, 3. decembra.

Mali kazenski senat je pod predstvom s. o. s. g. Rajka Lederhase v torek obravnaval in sodil zadevo o nepoštenih manipulacijah z živilskimi nakaznicami, v katere so bili zapleteni štirje obtoženci, dočim je bila razprava proti glavnemu krivicu izločena, ker se mu ni moglo dostaviti vabilo k razpravi. Med razpravo je nastalo tudi vprašanje, da li je sprejem živilske nakaznice v zastavo kazniv ali ne. Državni tožilec je v obtožnici naglasil pravno naziranje, da je sprejem živilske nakaznice v zastavo prav tako kaznivo dejanje kakor nakup iste.

Poročeni mestni uslužbenec, stanujoč v Lukovici pri Brezovici, 34 letni Jože Vrhovec, je konec januarja letos imel kot raznašalec nalogo, da dostavi družinam v Jenkovi ulici živilske nakaznice za februar. Živilske nakaznice, ki bi jih moral dostaviti 18 družinam, pa si je sam pridržal, ponaredil potrdila in podpisal družinske poglavarje. Pridržal si je 72 rednih, odnosno dodatnih živilskih nakaznic. Od teh je 45 nakaznic sam prodal, 27 nakaznic pa je izročil 40 letnemu samškemu zavarovalni agentu Rajku Lubeju, ki jih je nato izročil nekemu trgovcu s sadjem in neki voditeljici gostilniške kuhinje.

Državni tožilec je sedaj obtožil Vrhovca Jožeta zločinstva zlorabe službene dolžnosti po § 397 k. z., dalje zločinstva ponarejanja listin in prestopka členov 1. in 6. navedbe Visokega komisarja od 15. julija 1941 glede živilskih nakaznic. Dalje je obtožil prestopka po čl. 1. in 6. navedbe navedbe Rajka Lubeja ter trgovca in voditeljico kuhinje, ki sta sprejela nakaznice. Lubej in voditeljica kuhinje sta se zagovarjala, da so bile nakaznice dane le v zastavo, dočim je trgovec priznal, da je kupil nakaznice od Lubeja in jih hotel naprej prodati, ker mu je drugače slabo šlo. Obtožnica sama je v raz-

logih kratko naglasila, da je zastavodajca živilskih nakaznic po naredbi Visokega komisarja prav tako kazniva.

Manipulacije nepoštenega uslužbenca Jožeta Vrhovca so kaj hitro prišle na dan, ker so stranke takoj v februarju reklamirale nakaznice pri preskrbovalnem uradu.

Mali kazenski senat je zaradi prestopka po čl. 1. in 6. navedbe Visokega komisarja obsodil Rajka Lubeja na 5 mesecev zaporu in 100 lir denarne kazni, trgovca na 1 mesec in 100 lir ter voditeljico kuhinje na 2 meseca in 100 lir denarne kazni. Četrti obtoženec je bil oproščen.

Žepar in hazardist obsojen

V tramvaju je vedno na gotovih progah velikanski drenj. Ni čudno, da je gnečo v tramvajih izrabljali drzen žepar, ki je ljudem izmikal žepne ure. Naposled so ga zalotili in zaprli. Po daljši preiskavi je državni tožilec obtožil Janeza Kunstlja, rojenega 8. avgusta 1888 (čudovite osmice!) v Mekronogu, mesarskega pomočnika, stanujočega v Ljubljani, na Sv. Petra cesti št. 7, da je letos v začetku novembra izmaknil srebrno uro, vredno 2000 lir, dr. Jakobu Kotniku, 6. septembra Francetu Zorcu srebrno uro, vredno 600 lir, 17. septembra Francetu Mordetu niklasto uro, vredno 500 lir, in 20. septembra Mirkovu Božidarju navadno, 250 lir vredno žepno uro. Pri tej tatvini je bil zasležen, zakrivil je s tem 4 kratno zločinstvo tatvine. Državni tožilec ga je dalje obtožil potepanja in hazardiranja ter zaradi delomrznosti. Kunstelj je bil specialist v tako imenovani hazardni igri »kupkanju«. Bil je profesionalen hazardist.

Pred malim kazenskim senatom je Kunstelj Janez deloma priznal v obtožnici očitana in navedena dejanja, tajil je le prve tri tatvine ur. Senat je na podlagi raznih prič in po izvedbi dokazov obsodil Janeza Kunstlja v smislu obtožbe na 2 leti in 8 mesecev robije ter na 100 lir denarne kazni.

Miklavžev večer v frančiškanski dvorani bo v soboto 5. decembra in v nedeljo 6. decembra, oba krat ob 4 popoldne. Predprodaja vstopnic in sprejemanje paketov danes od 9-12 in od 3-7 zvečer, jutri pa od 9-12, popoldne pa zaradi predstave ne sprejemamo paketov. Za nedeljsko predstavo pa sprejemamo pakete tudi v nedeljo od 9-12 v Škrabčevi sobi, vohod iz pasaže frančiškanske dvorane, kjer dobite tudi vse potrebne informacije. Vabimo vse, ki je nimajo vstopnic, da si jih pravočasno preskrbe, kdor jih pa ima rezervirane, pa naj jih pravočasno še v predprodaji dvigne, ker jih bomo drugače razprodali.

Spojitev občin Črnomelj mesto in Črnomelj okolica

Občini Črnomelj-mesto in Črnomelj-okolica se spojita v eno samo občino, ki dobi ime Črnomelj. Občinski sedež ostane v mestu Črnomlju, ki je glavni kraj združene občine.

Okrajni komisar v Črnomlju naj izvrši to naredbi in odredi potrebne ukrepe, da se uredijo morebitna vprašanja imovinskega, davčnega ali drugega značaja v zvezi s spojitvijo teh občin.

Spojitev občin Spodnji Logatec in Gorenji Logatec

Občini Spodnji Logatec in Gorenji Logatec se spojita v eno samo občino, ki dobi ime Logatec. Občinski sedež ostane v Spodnjem Logatecu, ki je glavni kraj združene občine.

Okrajni komisar v Logatecu naj izvrši to naredbi in odredi potrebne ukrepe, da se uredijo morebitna vprašanja imovinskega, davčnega ali drugega značaja v zvezi s spojitvijo teh občin.

Spojitev občin Metlika mesto in Metlika okolica

Občini Metlika-mesto in Metlika-okolica se spojita v eno samo občino, ki dobi ime Metlika. Občinski sedež ostane v mestu Metliki, ki je glavni kraj združene občine.

Okrajni komisar v Črnomlju naj izvrši to naredbi in odredi potrebne ukrepe, da se uredijo morebitna vprašanja imovinskega, davčnega ali drugega značaja v zvezi s spojitvijo teh občin.

Izmenjava župana v Metliki

Malešič Ivan se imenuje za župana občine Metlika z veljavnostjo od 1. decembra 1942-XXI. Komisarju okrajnega načelstva v Črnomlju se naroča, da izvrši to odločbo.

Ukrepi zoper steklino

Člen 1. Lastniki psov morajo z vso skrbnostjo preprečevati možnost, da bi psi z ugrizom ali kakor koli drugače poškodovali osebe in živali. Zunanji stanovanj morajo zaradi tega biti psi na vrvi- ci ali imeti primeren in čvrst nagobčnik. Kršitelji se kaznujejo po veljavih določbah.

Člen 2. Klateče se pse in mačke je treba, če jih zaradi nedostatk primernih sredstev ni moči ujeti brez nevarnosti, pobiti, po potrebi s pomočjo organov javne sile, ki so v ta namen pooblašteni uporabljati strelno orožje.

Člen 3. Ta naredba, s katero se razveljavljajo vse druge, nje nasprotujoče ali z njo ne združljive določbe, stopi v veljavo z objavo v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana

Koledar

Petek, 4. decembra: Barbara, dev. in mučen.; Peter Krizolog, škof in cerkv. uč.; Osmund, škof — prvi petek.

Obvestila

Lekarne. Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta 48.

Rokodelski oder. Cenj. občinstvo opozarjamo na Miklavžev večer v Rokodelskem domu v soboto, 5. decembra ob 4 popoldne. Na sporedu je ljubka Miklavževa igrice »Miklavž prihaja« z glasbo in rajanjem in obdaritev. Vstopnice si preskrbite v predprodaji. Darila se sprejemajo v petek od pol 3 do 6 in v soboto od 9 dalje do Miklavževega prihoda. (Društvena pisarna, Petarkova 12-1).

Sv. Miklavž bo tudi letos obiskal svoje drage malčke v soboto ob 4 popoldne na Rokodelskem odru. Lepa igrice, kjer nastopijo naši malčki, bo vsakogar razveselila. Nato bo obdaritev. Darila se sprejemajo danes popoldne od pol 3 do 6 in v soboto od 9 dalje do Miklavževega prihoda. Predprodaja vstopnic v soboto popoldne od pol 3 dalje v društveni pisarni, Petarkova 12-1.

Pianist prof. Anton Trost bo sodeloval na III. simfoničnem koncertu letošnje sezone in bo izvajal slavni Griegov Koncert za klavir in orkester. Delo velikega norveškega skladatelja je eno najpriljubljenejših skladb, ki so napisane za klavir s spremljevanjem orkestra in je stalno na repertoarju vseh velikih pianistov. Umetniška kvaliteta našega odličnega pianista Antona Trosta je pri nas in tudi drugod splošno priznana in tako visoko cenjena, da zadostuje samo njegovo ime na sporedu in umetniški uspeh koncerta je zagotovljen. Zato opozarjamo na ponedeljkov koncert v veliki uniojski dvorani. Začetek točno ob 18.

Miklavžev večer priredi Sportni klub VČ dne 5. decembra za mladino ob 16 v meščanski šoli na Viču. Sporočamo, da je vhod preko dvorišča. Sprejem daril od 13-15 in rezerviranje sedežev istotam. — V nedeljo, ob 5 za odrasle v salonu pri Matejniču na Glincah. — S. K. Vič.

Miklavževanje v Deškem vzgajališču na Selu bo v nedeljo, 6. decembra ob 4 popoldne. Zaradi pomanjkanja prostora si čimprej preskrbite vstopnice. Vse informacije se dobe pri vratarju.

Kdor je čital Velikonjevo povest »Višarska polena«, si bo tudi zaželel videti dramatizacijo te zgodbe, ki je ganila vsakega bralca in bo tudi gledalca. Povest, prepojena s pristno domačnostjo, trdoto življenja in zmagojivo dobroto, je primerna snov za adventni čas. — »Višarska polena« bodo igralci Rokodelskega odra uprizorili v torek, na praznik 8. decembra ob pol 5 popoldne. Cenjeno občinstvo vljudno opozarjamo na predprodajo vstopnic, ki bo na dan predstave od 10-12 in dve uri pred predstavo v društveni pisarni, Petarkova 12-1.

Porednica Roksi. z vsemi svojimi dražestnimi domisleki, s svojo srčkano dobroto, bo ostala vsakemu gledalcu še dolgo v spominu. Svojim staršem povzroča s svojo neugnanostjo velike neprijetnosti, ki končno razvežejo vse dejanje v toplo idilo družinske sreče. Komedijo »Roksi« bodo igralci ponovili na Miklavževu nedeljo, 6. dec. ob pol petih popoldne. Opozarjamo, da si preskrbite vstopnice v predprodaji, da si zagotovite prostor.

Obtrtniki, ki rabijo lesno ogelje, naj dvignejo bone za december pri Odseku za obrtništvo, Copova ul. 1, najkasneje do 15. t. m.

Na dr. klasični gimnaziji se prične redni pouk v sredo, dne 3. decembra s svetlo mašo ob 8 v uršulinski cerkvi. Po »sv. maši« bodo sledila potrebna navodila v učilnicah nove uršulinske gimnazije v Šubičevi ulici, kjer se zhero učenci po vretnem redu, ki je razglašen v veži uršulinske mešanske šole v Nunski ulici. — Ravnateljstvo.

Ljubljansko gledališče

DRAMA:

Petek, 4. decembra: Zaprti (generalka). Sobota, 5. dec. ob 14. Princeza in pastirček. Miklavžev nastop. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. — Ob 17: »Deseti brate«. Izven.

OPERA:

Petek, 4. decembra ob 15. uri. »Slepa miš.« Izven. Znižane cene od 20 lir navzdol. Sobota, 5. dec. ob 16. »Hais«. Premiera. Red Premierski.

Rokodelski oder. Nedelja, ob pol 5: »Roksi«. — Torek ob pol 5: »Višarska polena«. — Predprodaja vstopnic na dan predstave od 10-12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petarkova 12-1.

Rumeno korenje, répo za ribanje, krmilno pesq in rumeno kolerabo je čas kupiti samo še nekaj dni. V trdem zimskem vremenu ne bomo mogli več uvoziti gornjih vrst blaga, zato opozarjamo vse reketante, da jih prodajamo samo še nekaj dni v naših skladiščih v Maistrovi ulici 10 in v mesarski stojnici Fr. Ovirka na Pogacarjevem trgu. Založite se pravočasno! — Gospodarska zveza v Ljubljani.

Načrte močela jadranskega letala

v zvezi s tovrstnim člankom v knjigi

Dobite jih v Upravi »SLOVENSKI DOM«, Koparjeva št. 6 ali pa v v podružnici: v Klobučarjevi cesti št. 5.

Naročite Slovenčev knjižnico!

VESELJA DOM
Trije deli

A. D'ENFFERY

DVE SIROTI

II.
Tisti človek, ki smo ga srečali, ko se je pod imenom Picard kot strežaj viteza de Vaudreya pojavil v vili »Dober zrak«, je bil nad svojim gospodarjem močno razočaran.

Zadnje tri mesece ga je videl zelo poredko in vitez z njim ni več tako zaupno obveval. Ze pred časom je bil strežaj ekelnil, da se bo poslovil od mladeniča, kajti novi način življenja ni več ustrezal strežajevim pojmom in željam.

Roger de Vaudrey je postal resen in to je bilo v očeh njegovega strežaja napak.

Zmerom je strežaj upal, da bo mladenič ostal zvest razuzdanemu življenju in zabavam, ki jih je drugače tako ljubil. Rad bi videl, da bi njegov gospodar prebival noči za zeleno mizo, da bi imel ljubavnice in se prepiral z drugimi mladeniči, ki so bili gizdalinski kakor ves njihov rod.

Toda v zadnjih treh mesecih, kot je bilo rečeno, se je vitez de Vaudrey spremenil v tako resnega človeka, da je Picard sklepal, da je gospoda najbrže napadla neozdravljiva bolezen, ki se imenuje »čista ljubezen«.

Ker je bil sit službe pri mladeniču, ki je bil tako resen in ni znal več na-

daljevati s plemenitimi izročili in navedami svojega rodu, je ekelnil stopiti pred grofa de Linieres in ga prositi, da bi ga odvezal službe pri vitezu.

Načelnik policije ga je, čim ga je zagledal v predsobi, poklical noter.

»Kdo neki, če ne tista dobra duša, ki sedaj gleda z neba?«

»Tvoja mati?«

Spomin na njeno skrivnost, ki jo je nečak tako neusmiljeno privlekel na dan, jo je spet vrgel v žalostno razmišljanje, ki je bilo njena vsakdanja muka.

Spustila se je v naslonjač, skrla obraz med dlani in zajokala.

»Prav imaš, dragi! Ti ne moreš razumeti, kakšno je moje trpljenje. V borbi med svojo dolžnostjo in materinsko ljubeznijo sem morala žrtvovati svojo hčerko, mojo malo hčerko, ki sedaj živi bog ve kje v bedi in v tugi. Boljša bi bilo zanjo in zame, da bi jo bila ubila, da bi bila sedaj mrtva!«

Roger, ki ga je ganila bolečina, ki je vrela iz tetnih besed, je pokleknil ob njej. Gospa ga je z rokama prijala za obraz in ga poljubila.

»Teta, moja mati mi je na smrtni postelji zaupala, da vas je zmerom ščitila, in da vam je poskušala olajšati gorje. Vas je dolga leta mučilo trpljenje, ker

ste se podvrgli volji svojega očeta, ki vas je prisilil v zakon... in vi bi sedaj radi, da bi jaz vzel dekle, ki mi jo ponuja kraj?«

»Ne... ne!«

Vrata so se odprla in prikazal se je načelnik. Obstal je zmeden, ko je zagledal svojo ženo v solzah.

Diana, ki je bila še vsa omamljena od spominov, ni našla nič boljšega, kakor da je rekla:

»Grol, ne silite v Rogerja, ker se zaradi svoje vesti ne more zavezati v stvar, katero smatra za nesprejemljivo. Nikar ne posnemajte tistih očetov, katerih neupogljivost je prisilil otroke k lažem in obupu.«

Roger je stopil k njej in ji pomignil z roko, hoteč jo opozoriti, naj se zbere. Toda grol je videl to kretinjo. Sit je že bil vseh teh skrivnosti.

Približal se je ženi in ji s strogim glasom dejal:

»Gospe, o kakšnih lažeh in kakšnih obupih govorite?«

Očitna zmedenost uboge Diane bi kmalu dala grolu povod, da bi začel slutiti hujske stvari, če ne bi vitez zmotil grofove pozornosti.

»Teta je ponovila tisto, kar sem ji rekel jaz... Moje srce se upira temu prisiljenemu zakonu...«

Načelnik policije je že kazal, da misli dobro namerno vzeti na znanje to pojasnilo, ko pa je videl, da ženi ni ravno dobro, je nasvetoval mladeniču, naj jo spremi v njene sobane, potem pa naj se vrne, kajti govoriti mora še z njim.

Vrnite se takoj, Roger...!

Dokler je bila Diana v prisotnosti

svojega soproga, se je znala zadržati, čim pa je bila z nečakom sama, so se solze spet vlije iz njenih oči.

Roger jo je skušal potolažiti.

»Draga teta, ne smete se popolnoma prepustiti obupu, kajti vaša hčerka morebiti še živi in jo boste nekega dne našli. Ne daleč od te hiše biva tista, ki jo ljubim in je svojo čast izročila pod moje varstvo. Tudi ona joka in je vredna sočutja. Ali ne bi prišli pogledat jo?«

Diana de Linieres ni mogla govoriti zaradi ganjenosti, pa ga je zato poljubila. In ta poljub je bil tihi pristanek na mladeničevo željo.

Tedaj se je Roger de Vaudrey vrnil v stričevo sobo.

Ko je bil načelnik policije sam, se je spet udal sumničanju, ki je že toliko let kalilo njegovo življenje. Sedaj so se te njegove sumnje še ojačile in odločil se je, da bo odkril skrivnost solza svoje žene.

Z mrzličnim gibom je vzel s pisalne mize polo papirja, napisal nanjo nekaj vrstic, potem pa pozvonil.

Slugi je dal pisanje in mu naročil, naj ga izroči uradniku v arhivu in potem naj mu prinese tisto, kar mu bo uradnik izročil.

Ko je sluga odhajal, je skozi prednja vrata vstopil vitez.

»Na uagujo... sem vam, stric.«

De Linieres je za hip ostal nem, potem pa začel:

»Veste, da sem le zaradi dobre vzgoje in dobrih navad verjel razlagi, ki ste jo vi podali o tistem, kar je bila rekla grofica.«

»Kaj pa naj bi rekla?« je vprašal mladenič, ves v strahu, da ne bi česa izdal.

»Pravim, da moja žena ni jokala zaradi vaše nesreče, pač pa zavoljo svoje. Pravim, da je moja žena jokala ob spominu na neizpolneno željo, ki jo ni mogla izpolniti.«

Pravim, da sem že zadosti trpel vsa ta leta, da bi moral še naprej prenašati te muke in da bi še naprej ne smel vedeti za tisto, kar tako žalosti mojo ženo in vašo teto. Vitez, povejte mi, zakaj te solze?«

»Toda gospod grof...!«

»Vam ni nič več mar moje naklonjenosti in mojih odnošajev do vas,« je s trpkim glasom nadaljeval grof, »že dvakrat ste se danes postavili po robu mojim ukazom in mojim prošnjam.«

»Nič ne vem, stric,« je odločno odgovoril Roger.

Linieres je nagubančil čelo.

»Dobro. Vi nič ne veste? Bova pa tedaj za to skrivnost izvedela oba skupaj.«

Vrata so se odprla in vstopil je strežaj, ki je princu velik sveženj in ga položil pred svojega predstojnika. Na to je odšel.

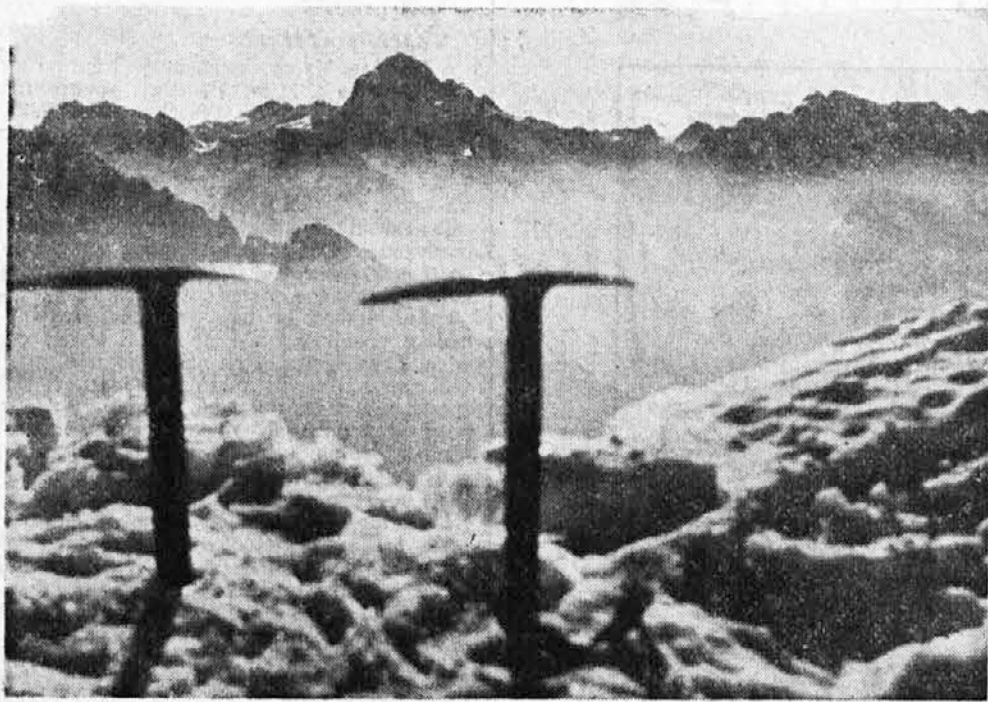
»Vi veste,« je začel, »da so v policijskem arhivu...« Roger je začel razumovati — ... da so v policijskih arhivih vse tajne družin, tako najnižjih kakor najbogatejših. Danes bom izvedel za skrivnost Diane de Vaudrey.

Mrzlično je začel obračati strani. Ne nadomda pa se je ustavil. Našel je zapiske, nanašajoče se na Diano, hčerko Franca de Vaudreya.

Ze je začel brati, ko se je Roger, slušec nevarnosti, ki je pretila njegovi teti, odločno dvignil in položil roko na liet.

J. Plarinšč: Alpinistu Janezu Gregorinu

Dva meseca po njegovi smrti.



Ohladna in dobrodušna stanka zima bo kmalu zopet pokrila z blestečebel snežno odejo našo lepo slovensko zemljo: cerkvice in hiše, trge in vasi, polja in gozdove, trate in loke; in čez vse poti bo leglo tisto mehko, zimsko razpoloženje. V gorah bo zavladovala zopet skrivnostna, sveta tihoča in kot najbolj umetni oltarji bodo blesteli v tisočih, lesketajočih se belih kristalinih ostrih robovih in raztresanih grebenih; visoke, z debelimi snežnimi krpami obložene temnozelenne smreke bodo sanjale na zametenih planotah v zimskem snu...

Bilo je pred leti, ko sva se lepega poletnega večera srečala v osrčju Kamniških planin — na Okrešlju s pokojnim Janezom Gregorinom. Poznal sem ga že z univerze, poznal sem ga pa tudi po mnogih njegovih prvenstvenih vzponih v naših Alpah. To pot je prihajal z Rinke, medtem ko sem se vračal jaz s Szalayevega grebena. Dolgo v noč sva kramljala in takrat sem šele spoznal vso veličino njegovega planinskega udejstvovanja.

S kakim navdušenjem mi je razlagal, kako se je razvijalo in raslo zanimanje za gore! Kako se je porodil alpinizem, ko so prvi osvojevalci in ljubitelji hribov začeli zavzemati razne vrhove; kako se je širil krog teh ljudi, ki so bili v gorah doma in ki so počasi sistematično pričeli zabijati prve kline v najtežje stene; kako se je končno tudi alpinizem, kakor vse drugo v življenju, kar se razvija, v eni veji izpridil in začel v ekstrem, ko so različni plezalci začeli uporabljati vse mogoče tehnične pripomočke (razne zapletene kombinacije klinov in vrvi), s katerimi pa gore niso premagali, temveč jo le prevarali.

Potem mi je povedal, da se alpinizem zopet vrača na svojo staro, klasično pot, kakor so jo že pričeli tisti pravi gorjanci, ki s hribi čutijo in jih ljubijo ter jim ni alpinsko udejstvovanje neka športna panoga, v kateri je treba dosegati rekorde, kakor na vseh-mogočih peštrih športnih poljih, temveč neka visokovredna, etična vrednota, kjer zažeti človekova duša diha večnosti. Ko se alpinistu misel zatopi v večerno razpoloženje, ko sliši pozvanjati iz bližnjih in dalečjih planin kравe zvonice, ko vidi, kako se globoko dol v dolinah dan gosti v modrosiv mirak in nato žarijo vrhovi v rdečerumeni luči, takrat, ko rahel šelest večernega vetra poboža strmo v breg se vzpenjaajoč smreke in ruševje na travnatih pobočjih, kjer se pastirske koče nalahno in božajoče naslanjajo goram v naročje, kjer tiho šeleste misli v sanjah borovcev, ko se morda kje prav od daleč začuje komaj slišno zvonjenje večerne Avemarije, tedaj se mu duša razširi v velikem spoznanju Onega Velikega, ki je nam malim in slabotnim vse to dal. Takrat zasluši en delec tiste vseobsežne in neskončne lepote onostranstva. Sreče mu zadrhti in biseri hvalnosti mu zablistijo v očeh.

Bil je alpinist z dušo in telesom. Vrh mu je bil tisto mesto, od koder je s široko odprtim srcem pil vase nepopisljivo lepo goro in kjer je čutil najmočnejše in najjasnejše, kako mogočen je Tisti, ki nam je s svojo večno roko izoblikoval te masivne orjake in kako dobrotljiv je, da nam je dal gledati in spoznavati v tem svetu, ki je drugače vsakdanji kot blatna cesta, nekaj tako vzvišeno-

lepega in hkrati tako mehkomelodičnega kakor pesem, da nam je ustvaril te naše gore, ki imajo v svojih okamenelih besedah zapisanih že toliko tragedij in toliko srečnih momentov. Kratki trenutki, ki jih je po težkih borbah preživel na vrhovih, so bili tisto njegovo veliko alpinistično doživetje in takrat je postal alpinist z dušo in telesom. Daleč za njim je ostalo vsakdanje življenje, skrbi, razočaranja in gorje, pesem planin mu je dala novih moči za življenje.

Vrv in klini so bili njegovi zvesti spremljevalci in prijatelji, hribi so postali njegovo domovanje; če je bil nesrečen, je iskal pri njih tolažbe in sreče, če je bil srečen, se je radostil v svojem zadovoljstvu med njimi, če je bil strit in onemogel, je položil svojo pretrudno glavo k počitku v njihovem skalnatem in zaledenem naročju. »Ko bom že čisto siv in star,« tako mi je pripovedoval, »bom še s tresočim korakom prihajal v doline med svojimi gorami in ko se bo veter poigraval z mojimi redkimi, sivimi lasmi, kot bo kmalu majal travo na mojem grobu, takrat se bom z veseljem spominjal nedavne mladosti in bližnje jeseni življenja in misel mi bo šla še enkrat tja v mlade dni in še enkrat bom kakor v sanjah prehodil in doživel vso gorsko krasoto in ob spominu na one dni, ki sem jih preživel v naročju gora, se mi bodo zalesketale v očeh solze... Saj edino gore so zveste in odkritosrčne, mehke in ljubeče ter skrivnostne in mistične obenem; mirne in polne srebrnih sanj, pa v viharjih polno in krepko govoreče; tihe in molčeče, a vendar tako jasno razumljive, da ti je le enkrat treba prebrati besedo v njihovi globoki, skalni duši, le enkrat poslušati šepetajoči šelest viharnikov in lomeči se obup visokih mecesnov v sunkovitem vetru nad prepadi — pa že razumeš svojo nemirno zgodbo, ko se ti tresoč korak kot odsev neuravnotežene duše počasi potaplja vedno globlje med zelene borove...«

Kramljala sva dolgo v noč, dokler naju ni prijeten sen popeljal v kraljestvo sanj.

Janez Gregorin sedaj ne bo več hodil po naših vrhovih, ne bo več poslušal pesmi zvoncev in samotnih mecesnov, temnih kaminov in rdečih žlebov, razkanih grebenov in mračnih sten, pesmi lepote, pomladi in hrepenenja, pesmi zlatoožarjenih, v soncu se kopajočih, novo srečo slutečih gora. Bdel pa bo nad njimi z one strani, ko jih bo hodil obiskovat v samotnih viharjih nočeh in gledat dol v doline...

Gore pa kipe dalje, zdaj v jasno, modro nebo, zdaj v goste bele in črne megle okoli njih. Le zro globoko dol v doline in nas čakajo... In potem nam žive v spominih kot mehka večerna muzika, ubranost skoro neslišnih akordov sreče in žalosti, solza in smeha...

Odkrili so najstarejši »rudnik« v Evropi

Iz Krakova poročajo: Pri Ostravicih v radomskem okrožju so v zadnjem času imeli opravka z nekimi večjimi izkopavanji, pri čemer je prišla na dan zanimiva najdba iz predzgodovinske dobe. Med drugim je vredna posebne omembe neka starodavna vandalska vaša, ki so jo našli na tem kra-

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

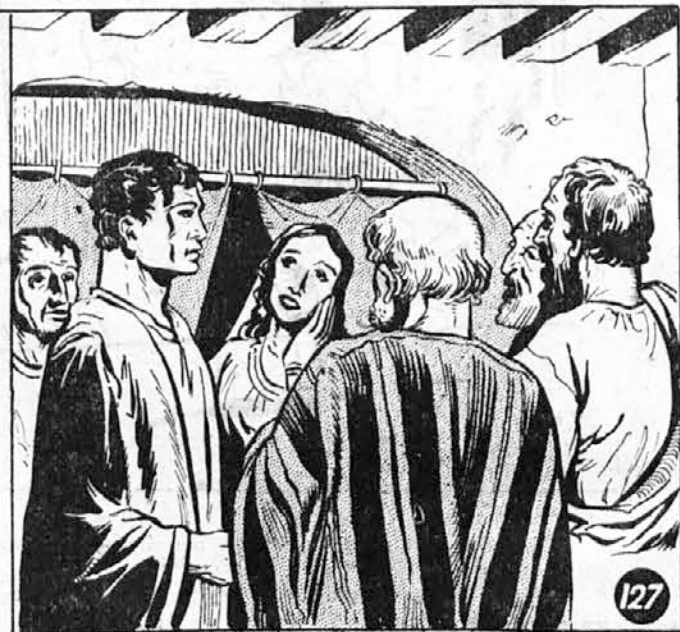


127

Vinicij je šel naravnost v hišo, ki je bila last kristjane Mirijam. Tam je poleg nje dobil še Petra, Glauka, Krispina ter Pavla. Vsi so se začudili, ko so zagledali mladega plemiča. Ta je stopil bliže ter dejal:

»Pozdravljam vas v imenu Kristusa, katerega častite. Vi delate sem vašo krepko in dobro, zato prihajam k vam kot prijatelj.«

»Tudi mi te pozdravljamo kot prijatelja,« je odgovoril Peter. »Sedi, gospod, z nami in bodi naš gost!«



127

128

Oni so sedli za mizo, Vinicij pa je obstal vzravn pred njim. Glavo je držal ponosno pokonci, toda glas mu je drhtel in noge so se mu tresle pod dolgo haljo, ko je govoril:

»Najprej spoznaj, da sem odkritosrčen. Vem, kje je Ligi-ja, ni daleč od tod. Od cesarja sem dobil pravico do nje. Lahko bi jo ugrabil s svojimi peti sto sužnji, pa nisem tega storil, dasi sem ves nor od ljubezni in bolečine. Včasih bi bil to storil, a vaš nauk je moje dušo spremenil. Vi ste Ligijo namesto očeta in matere. Dajte mi jo za ženo, pa se hočem učiti Kristusovega nauka. Vem, kaj naju loči, toda rad jo imam kakor svoje oči. Poučite me o Kristusu. Njegovo vero poznam doslej le iz vaših del in od Ligije. A vendar se je v meni nekaj spremenilo. Ne pravim vam krstite me! Temveč: poučite me!«



128

ju. S predmeti, ki so jih izkopali, se zdaj z velikim zanimanjem bavijo razni arheologi. V bližini starodavne vandalske vasi pa so odkrili še nekaj, nič manj zanimivega: najstarejši »rudnik« v Evropi. V resnici je bil to le kamnolom. V njem so lomili kremen, in sicer že v paleolitski dobi. Uporabljali so ga kot kresilni kamen. V tem kamnolomu je kakšnih 60 votlin, ki so jih naredili tisti starodavni ljudje pri iskanju najboljšega kresilnega kremenca. Kamnolom pa ni prav majhen, saj pravi, da se vleče v daljavo štirih kilometrov.

Vojaška pekarna, ki je na ruskem bojišču spekla že pet milijonov hlebcev

Berlin, (CE). Neka pekarska četa nemške vojske je te dni obhajala svojevrstno slovesnost

na ruskem bojišču. Od tedaj, ko se je začela vojna z Rusijo, je ta četa spekla že pet milijonov hlebčkov kruha! Sklenili so posebno slovesno proslaviti trenutek, ko je romal v peč hlebec štev. 5 milijonov.

Da dobimo vsaj približen pojem, kaj pomeni pet milijonov hlebcev kruha, moramo vedeti, da je treba za prevoz tolikšnih količin kruha imeti na razpolago vlak, sestavljen iz tisoč vagonov. Če bi hoteli speči toliko kruha, moramo imeti 4650 ton moke, 87 ton drugih dodatkov, 25 milijona litrov vode in okrog 9 milijonov metrov lesa.

Funtsterling in dolar so v Severni Afriki uvedli Angleži in Amerikanci. Za funt zahtevajo 300 frankov, za dolar pa 75 frankov.

Iz div'ega otočja Fidži

Izpreobrnjeni ljudožrci

Poglavarji so vedno dobili najboljše dele in marsikatera vojna napoved sosedni vasi je imela gotovo samo sladkosnedne razloge. Zenske tedaj še niso bile emancipirane; zato niso smele jesti človeškega mesa, pač pa so lahko bile za pečenko in njihovo meso je bilo tako visoko cenjeno, da so si prijateljski poglavarji med seboj izmenjavali podobna darila.

Kakor rečeno, so Angleži zasedli otočje Fidži. Najprej Suvo. Videl sem prostor, kjer so meščani Suve zadnjič imeli svojo »boku«. Predmet kosila je bil nek škotski misijonar. Od njega ni ostalo drugega kakor čevlji.

To je bilo pred petinštridesetimi leti. V notranjosti otoka so jedli človeško meso nekaj časa dalj. Glavni otok Viti-Levu, kjer je Suva, je stopetdeset kilometrov širok in vojne ladje ne streljajo tako daleč. Najbolj trdovratno se je branil star poglavar v gorah, ki se pod nobenim pogojem ni hotel odreči svojim rejnim sosedom in salati iz banan.

»Star mož sem,« je rekel, »in ne morem več izpreminjati svoje hrane.«

Drzni misijonar je prišel prav do njega. Ni se več vnil. Nato je udarila angleška stotinja skozi džunglo in pripeljala ujetega poglavarja v Suvo. Sedaj je poglavar pač moral izpreminiti svojo hrano, kajti angleški guverner ga je pregnal na nek majhen otok, kjer ni bilo drugega kakor kokosovi orehi in školjke. Stari mož je kmalu potem vsled želodčnih težav umrl...

Ko se je končno tudi ta poslednji stebel divjaštva izpreobrnil, so prebivalci otočja Fidži popustili, postali so kristjani, se naučili peti psalme in igrati nogomet.

Da, igrajo nogomet, včasih sami med seboj, včasih z angleškimi vojaki. Drže se točno pravih pravil in edino, kar jih loči od kake druge nogometne enajstorice, je to, da igrajo bosi. Kljub temu

spravijo žogo čez pol igrišča. Zlasti igrajo s palcem na nogi. Prenekaterikar zadenejo s svojimi palci zemljo namesto žoge, človek bi mislil, da jim bodo popokale kosti, toda tak mladenič z otočja Fidži se samo zadovoljno smehlja in igra naprej. Za nobeno ceno ne bi obul nogomitu čevljev. Čevlji so nekaj, kar zaničuje. Tudi hlače zaničuje. Njegova obleka je »sulu« (bel predpasnik), sicer pa črnorjava koža. Pri nekaj tekmi, ki sem jo gledal, je sodnik (nek angleški trgovec) žvižgal kazenski strel zaradi off-side. Kapitan moštva Tavinni se je upiral. Sodnik ni popustil. Nato mu je kapitan zabrusil nekaj besed in s svojim moštvom zapustil igrišče.

»Ali je zmerjal?« sem vprašal sodnika.

»Ne,« se je smejal, »rekel je samo: Pojedel te bom! Toda tega ni treba vzeti preveč dobesedno.«

Nekot sem slišal, kako je nek bavarski igralec zabrusil sodniku nekaj, kar tudi ni bilo vzeti preveč dobesedno.

Meščani Suve igrajo tudi tenis, predvsem sinovi poglavarjev. Samo dela se ne bodo navadili. Glede tega ima angleška uprava v Suvi že svoje izkušnje. Uporne domačine iz otokov Fidži je angleška uprava združila v kazensko stotnijo, ki naj bi pomagala pri gradnji cest. Rujava ujetniki so dobili v roke motiko in lopato in jih odpeljali v džunglo.

»Tu,« so jim rekli, »se pokažite za koristne in krčite zemljo! Može iz otočja Fidži so se žalostno smehljali, sedli na sonce in niso nič delali.

»No, kaj bo?« je vprašal paznik.

»Ti nas lahko,« je dobil za odgovor, »ubiješ, ali izstradaš do smrti, kaj veš? — toda delati ne bomo. Delati ne bomo! Za tujce sploh ne. Samo te sramote ne! Pusti, da umremo od gladi!«

Takšni so vsi, delajo samo za svojo družino, ali za svojo vas in delajo samo toliko časa, dokler se jim ljubi. Nekateri pridejo v ladjedelnico, da nekaj dni dolgo pomagajo pri nakladanju na ladjo. Toda ne delajo dalj časa, kakor da zaslužijo toliko denarja, da kupijo svoji ženi nov predpasnik, ali svojemu otroku srebrno zappestnico; en šilng svoje mezde pa si pridržijo za bioskop v Suvi.

Ko je predstava v bioskopu končana, se v skupinah naslonijo na debela debela dreves v drevoredu, uživajo hladni večerni vetrič,

ki veje od morja preko koralnih čerj in se smehljajo s svojim, v srce segajočim smehom izpreobrnjenih divjakov.

V notranjosti Viti-Leva (Fidži otoki).

Potem, ko sem ostal deset dni v Suvi in sem se prepričal, da hotel »Grand Pacific« ni prav nič bolj eksotičen kakor kateri koli moderen hotel kjer koli, sem napolnil svoj nahrbtnik in krenil v notranjost otoka.

Čudovito, kako hitro izginja civilizacija. Prvi dan potovanja ob reki Mevi navzgor, me je privedel še do neke tovarne za sladkor, drugi dan sem prišel do nekega misijonarja, tretji dan pa že do zadnje »bele farme«. Lastnik te farme je bil neki Anglež mister Wright. Četrty dan pa sem po šestih urah ježe došel v kameno dobo in divjino. Pri neki brzici mi je rekel mister Wright:

»Tu se bom poslovil od Vas. Pot ni več pripravna za ježo. Spite lahko pri prvem poglavarju, dve milji višje ob reki... Bodite čisto brez skrbi! Pripravil vam bo večerjo — ne iz Vas. Ti časi so sedaj minili. Good bye!«

Potem je na svojem poniju odjahal nazaj... To je bil zadnji bel mož v notranjosti Fidži otoka.

Do severne obale, približno sto trideset kilometrov daleč je sama džungla brez poti s skalami in nekaj vasm, kjer prebivajo domačini.

Sezul sem čevlje in brodil po bregu reke. Ob reki sami ni bilo mogoče hoditi, ker je tam zelenje mango dreves, palm in grmičje limon.

S pristaniščem mesta Suve, s hoteli, bari in bioskopi nimam nobene zveze več.

Samo majhni morski psi priplavajo še do sem in sicer ob plitvi navzgor, ob oseki pa navzdol. Domačini se koplejo v reki, ne da bi se menili zanje. Pravijo, da se jih morski psi boje. »Prav verjetno. Majhnemu morskemu psu se zdi gotovo preveč tvegano spoprijeti se s takim črnorjavim atletom, v čigar pasu tiči zakrivljen džungelski nož, — da sploh ne govorim, kako tak atlet diši...«